Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

VASTINE

Hallitusneuvos Jarmo Tiukkanen
Työvoiman maahanmuutto- ja kotoutumisyksikkö

15.9.2026

VN/12/2026
VN/12/2026-TEM-82

HE 80/2026 vp

Eduskunta/hallintovaliokunta

TEM; vastine, hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta, HE 80/2026 vp

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen vastine hallituksen esitykseen eduskunnalle ulkomaalaislain muuttamisesta (HE 80/2026 vp) annettuihin lausuntoihin. Lausunnon antoivat työelämä- ja tasa-arvovaliokunta. Lisäksi asiantuntijalausunnon hallintovaliokunnalle antoi kymmenen tahoa. TEM lausuu lausunnoissa esitetyistä huomioista alla esitetysti keskittyen erityisesti esityksen kannalta relevantteihin huomioihin.

TEM toteaa, että hallintovaliokunnalle esitetyt lausunnot ovat pääosin hallituksen esitystä tukevia, joskin osittain niissä on todettu, että toimet ovat riittämättömiä. Joltain osin on esitetty jo voimassa olevan sääntelyn muuttamistakin.

Vastineessa on valittuna §-kohtaisesti etenevä esittelytapa, ja vastineen lopussa on käsitelty muuta lausunnoissa esille tullutta asiaa.

1 Suoja-ajan pidentäminen hyväksikäyttötilanteessa (58 a §)

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta, SAK, POHA, HEUNI ja Suomen Yrittäjät kannattavat suoja-ajan pidentämistä koskevaa ehdotusta.

STTK, HEUNI ja Rikosuhripäivystys katsovat kolmen kuukauden pidennyksen olevan lyhyt. STTK, HEUNI ja RIKU korostavat ulkomaalaislain 54 b §:n mukaisen UHKE- merkitystä sekä viranomaisohjauksen tarvetta. HEUNI nostaa esiin myös luvan työnteko-oikeuden laajentamisen (81 a §:n 5 momentti) ja hyväksikäyttöä ehkäisevien hallinnollisten keinojen kehittämisen. RIKU pitää vaikutuksia käytännössä rajallisina ja nostaa esiin myös työntekijöiden majoitusolojen valvontaan liittyviä kehittämistarpeita.

Suomen Yrittäjät toteaa, että ehdotus parantaa hyväksikäytetyn työntekijän asemaa, mutta vaikutukset jäävät luonteeltaan rajallisiksi ja hyväksikäyttötilanteissa sovellettavaksi voivat tulla myös muut ulkomaalaislain suojasäännökset. POHA arvioi muutoksen voivan parantaa hyväksikäyttötapausten selvittämistä ja ilmoituskynnystä.

TEM katsoo, että esitetyt näkökohdat ovat pääosin perusteltuja ja tukevat hyväksikäytön uhrien aseman vahvistamista, vaikka esitettävä sääntely on rajallinen sen noudattaessa direktiivin sääntelyä. HE:ssä ehdotettu kolmen kuukauden lisäaika kuitenkin tarkoittaa työntekijälle enemmän aikaa löytää uusi työ tai muu oleskeluperuste. Säännöksen soveltamisala on rajoitettu, eikä se koskisi, kuten RIKU olettaa, laittomia irtisanomisia tai muita yksittäisiä työsopimuslain rikkomuksia, vaan niissä soveltuisi ns. normaali suoja-aika.

On huomattava, että ulkomaalaislain 54 b § sekä 81 a §:n 5 momentti ja muukin lain sääntely voi tulla sovellettaviksi suoja-ajan aikana tapauskohtaisesti. Tätä näkemystä tukee KHO:n ratkaisu (KHO:2024:35), jossa se on katsonut jo ennen ns. 3/6 kk:n suoja-ajasta säätämistä kesäkuussa 2025, että ulkomaalaislain 54 b §:n perusteella työnantajan moitittavan menettelyn takia myönnettävän jatkoluvan myöntämisen edellytykset olivat sillä tavoin toiminnallisesti yhteydessä luvan peruuttamisharkintaan, että säännös oli otettava huomioon lupaa viranomaisaloitteisesti peruutettaessa. Migristä saadun tiedon mukaan sen tavoitteena on varmistaa ulkomaalaisen työntekijän kanssa tämän edun ottava paras lopputulos, tästä myös RIKU kertoi, kun Migri peruuttamisharkinnan yhteydessä antaa tietoa mahdollisuudesta hakea 54 §:n mukaista lupaa.

➔ TEM katsoo, että lausunnoissa esitetty ei aiheuta muutosta.

2 Työnantajailmoittaminen vain kolmannen maan kansalaisesta työntekijästä (82 §)

Suomen Yrittäjät ja EK kannattavat ehdotusta.

➔ TEM katsoo, että esitetty ei aiheuta muutosta.

3 Lähetettyjä työntekijöitä koskeva ilmoittamisvelvollisuus (82 §)

EK katsoo uuden ilmoitusvelvollisuuden olevan tarpeeton, koska vastaavia tietoja toimitetaan jo työsuojeluviranomaiselle työntekijöiden lähettämisestä annetun lain nojalla. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta korostaa, ettei työnantajille tule aiheuttaa tarpeetonta hallinnollista taakkaa päällekkäisillä ilmoituksilla.

Migri toteaa, että käytännössä sääntelyn soveltamisessa on ollut tulkintaepävarmuutta ja pitää tärkeänä, että ilmoitusvelvollisuudesta muodostuu yhtenäinen käsitys sekä työnantajille että viranomaisille. LVV tukee esitystä.

TEM toteaa, että hallituksen esityksen tavoitteena on selkeyttää ilmoitusvelvollisuuksia ja viranomaisten tiedonsaantia. Samalla on tärkeää välttää tarpeetonta hallinnollista taakkaa. Ehdotus tältä osin perustuu HE-luonnoksen lausuntopalautteen jälkeen Migrin ja LVV:n kanssa käytyihin keskusteluihin, joissa nimenomaisena perusteena oli sääntelyn selkeyttäminen ja lähetetyn työntekijän työsuhdetta koskevien tietojen saaminen, jotta voidaan varmistua niiden vastaavuudesta sen kanssa, mitä Suomessa tehtävän työn osalta on työsuhteessa noudatettava.

Kun vertaillaan, mitä tietoja lähetettyjen lain (7 §:n 3 mom.) ja ulkomaalaislain (82 §:n 2 mom. 1 kohta) perusteella työnantaja ilmoittaa, ei ensin mainittu laki velvoita työnantajaa ilmoittamaan lähetetyn työntekijän osalta palkasta, työtunneista ja sovellettavasta työehtosopimuksesta. Sen sijaan ensin mainittu laki kattaa kunkin lähetetyn työntekijän yksilöintiin tarvittavat henkilötiedot, henkilötunnus ja asuinvaltion verotunniste sekä lähettämisen alkamisaika ja päättymisaika tai arvioitu päättymisaika sekä työntekopaikka tai -paikat ja toimialan. Kuitenkin palkka, työtunnit ja sovellettava työehtosopimus ovat keskeiset tiedot, joiden perusteella viranomaiset pystyvät arvioimaan, tekeekö lähetetty työntekijä töitä Suomessa suomalaisten työehtojen mukaisesti, kuten kuuluu tehdä. Jotta näistä voidaan varmistua, tulisi ne ilmoittaa, jolloin myös valvontaa voidaan kohdistaa oikein ja tehokkaasti.

➔ TEM katsoo, että EK:n ja myös TyV:n aiheesta esittämä huoli eivät aiheuta muutosta.

4 Käsittelyajan pidentäminen, kun monimutkainen hakemus (84 §)

Migri katsoo, että ehdotettu enimmäispidennys voi eräissä monimutkaisissa asioissa kaventaa asian selvittämiseen käytettävissä olevaa aikaa. Muut lausujat pitivät ehdotusta hyvänä. Suomen Yrittäjät kannatti myös ja totesi, että myös monimutkaisissa lupahakemuksissa on oltava hakemuksen mahdollisimman ripeä käsittely.

TEM toteaa, että 2-vaiheisissa lupamenettelyissä merkittävä osa ratkaisuun vaikuttavasta selvitystyöstä tehdään jo elinvoimakeskuksessa tai Business Finlandissa ennen kuin Maahanmuuttovirasto

tekee lopullisen päätöksen yrittäjän oleskeluluvan tai kasvuyrittäjän luvan myöntämisestä. Muissa asioissa Migri voi hyödyntää sille säädetyn pidennyksen kokonaisuudessaan, koska Migri on niissä asioissa yksin toimivaltainen.

➔ TEM katsoo, että esitetty ei aiheuta muutosta.

5 Käsittelyajan kulumisen keskeytyminen toisen viranomaisen selvitystä odotettaessa (84 §)

Migri, SAK, Suomen Yrittäjät, HEUNI ja EK kannattavat ehdotusta tai pitävät sitä perusteltuna ja selkeyttävänä.

TEM toteaa, että esitetty säännösmuutos on tarpeen asianmukaisen ja ulkomaalaisen oikeusturvan huomioon ottavan käsittelyn varmistamiseksi tilanteissa, joissa asian ratkaiseminen edellyttää toisen viranomaisen selvitystä. Muutos ehkäisisi tilanteen, jossa ulkomaalaisen lupa-asia ratkaistaisiin vaillinaisin tiedoin ja pahimmassa tapauksessa ulkomaalaisen edun vastaisesti, koska hakemuksen käsittelyn enimmäiskäsittelyaika täyttyisi.

➔ TEM katsoo, että esitetty ei aiheuta muutosta.

6 Muuta lausuttua

SAK esittää suoja-ajan pidentämistä kahdeksaan kuukauteen. EK katsoo, että eri tilanteissa sovellettavia työnhakuaikoja olisi tarkoituksenmukaista yhdenmukaistaa.

TEM toteaa, että suoja-ajan pituutta koskevat näkemykset ovat sinänsä ymmärrettäviä, mutta suoja-ajan pituudet 3/6 kk eivät ole nyt muutosten kohteena.

➔ TEM katsoo, että esitetty ei aiheuta muutosta.

Kela toteaa, että oleskeluluvan voimassaolo vaikuttaa oikeuteen saada Kelan etuuksia ja että pidempi voimassaoloaika voisi pidentää myös etuusoikeuden kestoa.

TEM toteaa, että hallituksen esityksessä ei esitetä oleskeluluvan voimassaoloaikaan pidennystä, vaan ehdotetaan säädettävän työnhakua koskevasta lisäajasta.

➔ TEM katsoo, että esitetty ei aiheuta muutosta.

STTK korostaa työntekijöiden oikeusturvaa, hyväksikäytön ehkäisyä, mahdollisuutta vaihtaa työnantajaa sekä oleskelulupajärjestelmän joustavuutta erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa. Myös HEUNI ja RIKU lausuvat aiheesta.

TEM toteaa, että em. tahojen esille nostamat asiat ovat tärkeitä ja tavoiteltavia asioita. Selvyyden vuoksi todettakoon, että voimassa olevan ulkomaalaislain mukaan työntekijä voi jo nykyisin vaihtaa työnantajaa samalla toimialalla tai luvan sallimissa rajoissa ilman uuden oleskeluluvan hakemista luvan voimassaoloaikana. Kyse on ainakin osittain siitä, mitkä ovat työntekijät tiedot oikeuksistaan ja mahdollisuudet niitä tosiasiassa käyttää. Eduskunnalle on lisäksi tarkoitus antaa syksyn aikana hallituksen esitys ulkomaalaislain ja kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain muuttamisesta TEM005:00/2026, jossa tarkoituksena on selvittää ja toteuttaa työperäistä hyväksikäyttöä ehkäiseviä ja torjuvia muutoksia oleskelulupamenettelyyn työperäisen hyväksikäytön vastaisen toimenpideohjelman pohjalta.

➔ TEM katsoo, että esitetty ei aiheuta muutosta.